

Vastaus valtuustoaloitteeseen maksuttoman varhaiskasvatuksen selvittämisestä

4147/00.05.00/2023

Kaupunginvaltuusto 13.02.2023 § 14

Puheenjohtaja Paula Werning esitteli valtuutettujen Jenny Aikion, Taina Talvalan, Iida Pilli-Sihvolan, Sanna Jacksenin, Camilla Relanderin, Christa Carpelanin, Kaisa Spiesin, Sami Arolan, Marjo Lakan, Sari Melkon, Sanna Tähtisen ja Raimo Laineen jättämän seuraavan valtuustoaloitteen:

”Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Kouvolassa toteutetaan selvitys maksuttomaan varhaiskasvatukseen siirtymisestä.

Tutkimusten mukaan lapsen osallistuminen varhaiskasvatukseen vähentää eriarvoisuutta ja tasoittaa erilaisista kotitauoista tulevien lasten lähtökohtia. Varhaiskasvatus vaikuttaa myönteisesti kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen myös myöhemmin elämässä.

Suomessa lapset osallistuvat varhaiskasvatukseen vähemmän kuin muissa Pohjoismaissa. Monissa Euroopan maissa koulu aloitetaan nuorempina ja, toisin kuin meidän varhaiskasvatuksemme, koulutus on ilmaista. Varhaiskasvatuksen maksuttomuudesta hyötyisivät kaikki, mutta erityisesti vähävaraiset ja erityistä huomiota tarvitsevat lapset ja perheet.

Viime vuosina toteutettu ilmaisen varhaiskasvatuksen kolmivuotinen kokeilu lisäsi 5-vuotiaiden osallistumista varhaiskasvatukseen. Kokeilussa oli mukana 33 kuntaa, joista 13 oli mukana kokeilun kaikissa vaiheissa. Näissä kunnissa 5-vuotiaiden osallistumisaste kasvoi 82 prosentista lähes 96 prosenttiin vuosien 2017–2020 aikana.

Uusi laki varhaiskasvatusmaksuista tulee voimaan 1.3.2023, jolloin varhaiskasvatuksen asiakasmaksut alenevat. Varhaiskasvatusmaksujen perusteena olevia tuloeroja korotetaan 33 prosenttia. Uudistuksen myötä arviolta noin 30 000 kotitaloutta siirtyy maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin.

Perheet tarvitsevat entistä joustavampia varhaiskasvatuspalveluja. Tämä tuo haasteita entistä moninaisempien asiakasmaksujen perimisen osalta, ja maksujen kerääminen vie kaupungilta huomattavasti henkilöstöresursseja. Onkin syytä pohtia, onko päivähoitomaksujen kerääminen ylipäänsä taloudellisesti kannattavaa ja selvittää mahdollisuus siirtää kaikille maksuttomaan varhaiskasvatukseen Kouvolassa.”

Kaupunginvaltuuston päätös:

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kasvatus- ja opetuslautakunta 30.08.2023 § 60

Valmistelija: varhaiskasvatuspäällikkö Helena Kuusisto
helena.kuusisto(at)kouvola.fi, p. 020 615 7224

Laadukkaalla varhaiskasvatuksella lisätään koulutuksellista tasa-arvoa, lasten hyvinvointia ja oppimista. Varhaiskasvatus on lapsen oikeus. Palvelulla on merkitys myös perheille, työelämälle, tasa-arvolle ja yhteiskunnalle. Esimerkiksi varhaiskasvatus mahdollistaa vanhempien työssäkäynnin tai opiskelun. On huomioitava, että joustavat ja laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut ovat kunnille vetovoimatekijä.

Varhaiskasvatukseen osallistumisasteen nostamiseksi on vankka poliittinen tahtotila Suomessa ja EU:ssa. Kouvolassa osallistumisaste on 67 %. Koko maassa osallistumisaste on keskimäärin 75 %. Osallistumisaste on noussut viimeisen kymmenen vuoden aikana noin 10 % sekä Kouvolassa että kokomaassa. Varhaiskasvatukseen osallistuminen on sitä yleisempää mitä vanhemmista lapsista on kyse.

Yhtenä merkittävänä keinona osallistumisasteen kasvattamiseksi nähdään kokeilujen ja tutkimusten mukaan varhaiskasvatuksen maksuttomuus. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin on tehty muutoksia, jotka ovat pienentäneet perheiltä perittyjä maksuja. Viimeisen lakimuutoksen, 1.3.2023, jälkeen Kouvolassa 61 % varhaiskasvatukseen osallistuvista lapsista oli maksuttomuuden piirissä. Varhaiskasvatusmaksujen alenemiset vaikuttavat suoraan palvelusetelinarvoa nostavasti.

Asiakasmaksutuotot on arvioitu olevan vuonna 2023 1,6 milj. euroa. Maksujen laskutuskulut ovat arviolta noin 0,08 milj. euroa. Maksuttomuus lisäisi palvelusetelikustannuksia arviolta 0,45 milj. euroa. Vaikka siirryttäisiin maksuttomuuteen, tulisi asiakastietojärjestelmää ylläpitää. Huomioitavaa on, että maksuttomuus todennäköisesti lisää henkilöstö- ja tilakustannuksia lasten määrän ja osallistumisasteen kasvaessa.

Varhaiskasvatuksen maksuttomuus on merkittävä rakennetekijä, jonka avulla lasten koulutuksellista tasa-arvoa voitaisiin lisätä ja kouvolaisten lasten hyvinvointia ja oppimista voitaisiin varmistaa ja edistää.

Valtio kompensoi maksutuottomenetykset vain tekemiensä päätösten osalta – kunnan itsensä tekemän maksuttomuusratkaisun osalta kompensatiota ei tule.

Tässä kaupungin taloudellisessa tilanteessa varhaiskasvatuksen maksuttomuus ei ainakaan lähivuosina ole mahdollista toteuttaa ilman lakimuutoksia ja sen kautta valtionosuuksia

Lisätietoja: varhaiskasvatuspäällikkö Helena Kuusisto
helena.kuusisto(at)kouvola.fi, p. 020 615 7224

Sivistysjohtajan ehdotus:

Kasvatus- ja opetuslautakunta päättää antaa valtuustoaloitteeseen selostusosan mukaisen vastauksen asian käsittelystä kasvatus- ja opetuslautakunnassa.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan päätös:

Kasvatus- ja opetuslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.
